

**Mäkelänrinteen lukion lausunto: HE 143/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle
ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi**

Esityksessä ehdotetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuutta myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta siten, että koulutettavina ovat EU:n ja ETA:n kansalaiset. Vastaavasti kolmansista maista tulevilla opiskelijoilla olisi lukuvuosimaksut lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa ja he eivät olisi valtionosuusrahoituksen perusteena jatkossa. Nämä muutokset ovat kannatettavia etenkin, kun opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjien velvollisuuksista ja oikeuksista sovitaan tarkemmin.

Mäkelänrinteen lukion näkökulmasta hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista keskeisin kysymys on lukiokoulutuksen maksullinen järjestäminen sekä sen rahoitus.

Mäkelänrinteen lukiolla on valtakunnallinen erityinen tehtävä urheilussa, ja tämä tehtävä ymmärretään Mäkelänrinteen lukiossa koskevan pääosin Suomen kansalaisia. Kannatamme sitä, että, nuorten lukiokoulutuksessa lukion rahoitusjärjestelmän kautta rahoitetaan vain Suomessa vakinaisesti asuvien oppivelvollisten sekä maksuttomuuden piiriin kuuluvien opiskelijoiden lukio-opintoja. Valtakunnallisen erityisen tehtävän urheilulukion urheilulinjalle pääsemisen edellytys on pääsääntöisesti maajoukkueason edustus ja tällöin maajoukkueella tarkoitetaan Suomen eri ikäkausien maajoukkueita. Pyydämme opiskelijavalinnan yhteydessä lausunnot hakijoista vain suomalaisilta lajiliitoilta.

Kansainvälinen toiminta on koulussa tärkeässä roolissa, mutta sitä toteutetaan lyhytkestoisilla vaihdoilla.

Lukioiden toiminnan jatkuvuutta ei tule turvata ulkomailta tulevien opiskelijoiden avulla, sillä tämä vääristäisi rahoitusjärjestelmää. Toiminnan turvaaminen on toteutettava muilla toimenpiteillä.

Jos valtio kuitenkin mahdollistaa yritysten tarjoaman kielikoulutuksen ja lukio-opintojen järjestämisen EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville nuorille, toiminnan tulee olla eettisesti ja sosiaalisesti kestävä. Alaikäiset ja erityisesti ilman kotikuntaa olevat opiskelijat ovat haavoittuvassa asemassa ja alttiita väärinkäytöksille.

Heidän asemansa sosiaaliturvaan sekä koulutuksen järjestäjän ja kunnan vastuisiin nähden on selkeytettävä ja arvioitava lainvalmistelun yhteydessä. Yksittäisille lukioille tämän tuen ja seurannan järjestäminen olisi käytännössä lähes mahdotonta.

Lisäksi on huomioitava, että opiskelijat voivat maahan saavuttuaan vaihtaa kuntaa, jolloin vastuu opiskelusta siirtyy toiselle koulutuksen järjestäjälle kuin alun perin sovittu. Tällöin vastuutahot hämärtyvät. Mäkelänrinteen lukiossa on jo havaittu tällaisia tilanteita.

Lukuvuosimaksujen käyttöönotto lisää koulutuksen järjestäjien hallinnollista työtä ja vaatii lisäresursseja, erityisesti suurten kaupunkien lukiokoulutuksessa. Koulutuksen järjestäjän on selvitettävä, onko ulkomainen opiskelija lukuvuosimaksuvelvollinen vai vapautettu maksusta. Yksinkertaisimmillaan tämä selviää tarkastamalla opiskelijan oleskelulupakortti, mutta joissakin tapauksissa tarvitaan Maahanmuuttovirastosta tietoja opiskelijan ja hänen perheenkokoajansa oleskelulupahistoriasta.

Lisäksi koulutuksen järjestäjän on perittävä maksut ja seurattava, että opetukseen osallistuvat vain ne opiskelijat, jotka ovat suorittaneet lukuvuosimaksunsa. Tämä lisää merkittävästi hallinnollista työtä, joka ajoittuu muutenkin lukuvuoden kiireisimpään aikaan.

Pidämme tärkeänä, että tarvittavien tietojen selvittämisessä hyödynnetään mahdollisimman laajasti automatisointia. Digitaaliset ratkaisut tulee saada koulutuksen järjestäjien käyttöön lain voimaan tullessa. Lisäksi koulutuksen järjestäjille tulee mahdollistaa hakemusmaksun periminen lukuvuosimaksullisilta hakijoilta.

Tarvitaan valtakunnalliset ja selkeät periaatteet lukuvuosimaksujen suuruudesta. Maksujen tulee perustua koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin todellisiin kustannuksiin. Lisäksi lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden määrää ja hyvinvointia on seurattava vuosittain.

Uudistuksessa on varmistettava, ettei lukiokoulutuksen saavutettavuus heikkene. Tämän vuoksi esitämme seuraavaa:

- Poistetaan rahoituslaista lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan leikkaus.
- Käynnistetään valmistelu lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi siten, että se kannustaa koulutuksen järjestäjiä yhteistyöhön ja huomioi suurten koulutuksen järjestäjien erityispiirteet.

Mäkelänrinteen lukio kannattaa oppivelvollisuuslakiin ehdotettua muutosta, jonka mukaan opiskelutarkoituksessa Suomeen EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta tulevat henkilöt eivät olisi oppivelvollisia. Tämä muutos on perusteltu lukuvuosimaksujen kannalta, vaikka se muuttaakin periaatteellisesti nykytilaa.

Nykyisessä järjestelmässä kaikki vakinaisesti Suomessa asuvat alle 18-vuotiaat ovat oppivelvollisia, ja oppivelvollisuudesta vapautuminen perustuu oppivelvollisen tai hänen huoltajansa omaan aloitteeseen. Ehdotettu muutos merkitsisi erilaista kohtelua vakinaisesti Suomessa asuvien EU/ETA-alueen ulkopuolisten nuorten ja muiden oppivelvollisten välillä.

Lausuntomme keskeiset kohdat:

- **Tilauuskoulutus ammatillisessa opetuksessa**

Tilauuskoulutuksen mahdollistaminen kuvatuin ehdoin on kannatettavaa esimerkiksi aloilla, jos on työvoimapulaa, kunhan se ei heikennä kyseisen ammatillisen oppilaitoksen muuta toimintaa.

- **Rahoitus ja maksuttomuus:**

Mäkelänrinteen lukio kannattaa sitä, että lukiokoulutuksen rahoitus kohdistuu vain Suomessa vakinaisesti asuvien oppivelvollisten ja maksuttomuuden piiriin kuuluvien opiskelijoiden opintoihin. Lukion toiminnan jatkuvuutta ei tule turvata ulkomailta tulevien opiskelijoiden avulla.

- **Eettisyys ja vastuut:**

Jos ulkomaalaisten opiskelijoiden maksullinen koulutus sallitaan, sen tulee olla eettisesti ja sosiaalisesti kestävä. Alaikäisten ja ilman kotikuntaa olevien opiskelijoiden asema on haavoittuva ja heidän sosiaaliturvaansa sekä koulutuksen järjestäjän ja kunnan vastuita on selkeytettävä.

- **Hallinnollinen kuormitus ja digitalisaatio:**

Lukuvuosimaksut lisäävät koulutuksen järjestäjien hallinnollista työtä ja vaativat lisäresursseja. Korostamme digitalisaation ja automatisoinnin hyödyntämistä sekä mahdollisuutta periä hakemusmaksu lukuvuosimaksullisilta hakijoilta.

- **Rahoitusjärjestelmän kehittäminen:**

Mäkelänrinteen lukio esittää, että rahoituslaista poistetaan lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan leikkaus ja käynnistetään rahoitusjärjestelmän uudistus, joka huomioi suurten koulutuksen järjestäjien erityispiirteet ja kannustaa yhteistyöhön.

- **Oppivelvollisuuslakiin ehdotettu muutos:**

Kannatamme muutosta, jonka mukaan opiskelutarkoituksessa Suomeen EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta tulevat henkilöt eivät olisi oppivelvollisia. Muutos on perusteltu maksujärjestelmän kannalta, vaikka se muuttaa periaatteellisesti nykyistä käytäntöä.

Helsingissä 5.11.2025

Vesa Vihervä

Mäkelänrinteen lukion rehtori